

Orupgaard Børnehave og Vuggestue

Danmarks første - på landet!

Af Birte Højgaard,
som var formand for
bestyrelsen i 16 år.

Det var for usselt at se roearbejdernes børn anbragt for enden af rækkerne, på den ene eller anden måde - eller at se moderen forsøge at tvinge barnevognen igennem det til tider uigennemtrængelige pløje ude på marken. Såvel voksne som børn frøs, når kulden rigtigt bed.

Dette var baggrunden for, at ejerne af Orupgaard og Brændte Ege, ingeniør Knud Højgaard og godsejer Erik Højgaard, oprettede "Orupgaard Børnehave og Vuggestue" i juni 1950.

Intentionerne var i begyndelsen en varmetue, hvor gårdens - og andre roearbejders børn kunne blive underholdt, medens deres flittige forældre stred i markerne med såvel rensning som tynding og optagning af roerne i de ofte meget kolde vintre.

Udover gårdens egne havde byens folk - ofte kvinder, en ekstraindtægt ved dette arbejde.

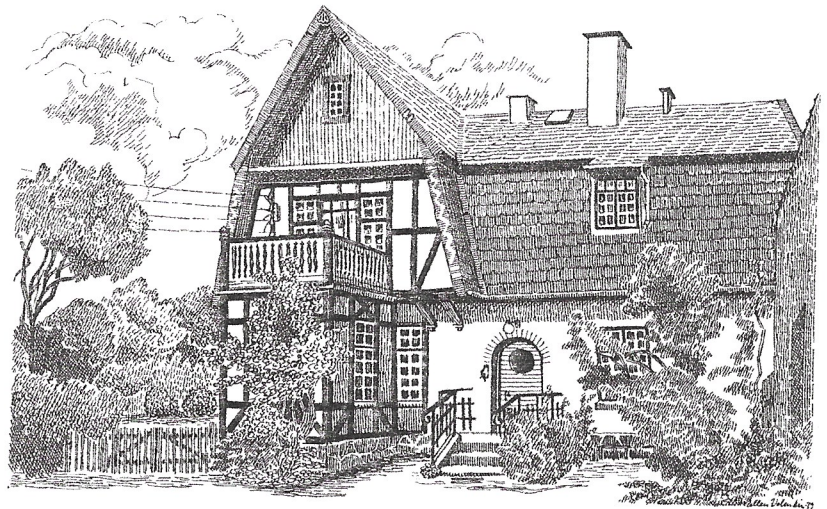
Der var bopæl for en leder på institutionen, og de første tre år hed lederne fru Else Petersen og derefter fru Elholm. - Senere skete der en ændring, idet børnehaven overgik til almindelig børnehave.

Fru Annie Dehli, der kom fra København, var således med i forhandlingerne om godkendelse fra myndighederne. For at få tilskud fra staten krævedes en uddannet pædagog. Kommunen var i begyndelsen ikke så tilbøjelig til støtte. Til gengæld påtog ingeniør Knud Højgaard og hans kone, Karen, sig at dække underskuddet, ligesom der altid faldt en skilling af til julefesten.

Der var børn fra Orupgaard, Brændte Ege, Idestrup, Væggerløse og Gedser. Forældrene her havde selv engageret sig med fru Edith Clausen, der kørte taxa. Det kunne især i vintertiden knibe med at transportere børnene rundt omkring fra, undertiden på cykel, hvor så Orupgaard trådte til, idet gårdens mejerist jo kørte bud fra såvel herskab

som de ansatte mindst to gange om ugen!

Efter 1970 blev Idestrup, Væggerløse og Gedser lagt sammen til Sydfalster kommune, og der blev oprettet børnehaver såvel i Gedser som i Væggerløse samt en mindre i Kroglovskolen i Idestrup. Nu indså man, at idéen med børnehaver på landet var god.

Institutionen har uden tvivl været gavnlig for udstykningen af Idestrup.

Annie Dehli fortæller, at der ikke i begyndelsen var fyldt op med børn, men at der efterhånden kom mange flere, end de normerede 20 i børnehaven, og 6 i vuggestuen. "Jeg ville jo gerne hjælpe", udtaler fru Dehli. Det var synd at sige nej til søskende, og kneb det med pladserne, ja, så måtte det gå som det kunne! Det hændte også, at børnene ikke lige kunne blive hentet til tiden. Åbningstiden var fra kl. 6.15 til 17.00. - Og de første mange år om lørdagen til kl. 14.00, indtil der blev lørdagslukning. I børnehaven havde børnene madpakke med og fik mælk til samt en varm ret.

I den dejlige store have med frugttrær

Institutionen havde
hjemme i det høje
røde hus på Øster-
søvej fra Sdr. Vedby
mod Idestrup.
Huset var bygget af
Orupgaard i 1910,
som beboelse for en
kvægavlslæder
Søgaard.

fandtes der fornuftigt legetøj, og derforuden en gammel bil, senere endog en brandbil. Fru Dehli gik mange ture med børnene i skoven, og der havde fantasien ingen grænser, der blev forklaret og samlet. Det var eventyrligt.

Selvejende institution

I begyndelsen var ingeniør Knud Højgaard formand, endvidere sad i bestyrelsen stiftsamtmænd Greve Fr. Reventlow, sognerådsformand, senere borgmester Otto Jensen, sognepræsten fra Idestrup, godsejer Erik Højgaard og to mødre. Efter Knud Højgaard blev overforvalter H. L. Ringsing fra Orupgaard, formand. Denne post blev senere overdraget til Birte Højgaard, som fungerede i godt 16 år.

Annie Dehli og Birte Højgaard midt i børneflokket.

Regnskaberne førte Annie Dehli selv. Der kom inspektion fra myndighederne, hvor man i de sidste mange år kritiserede overbelægning. Men fru Dehli må have forstået at overtale de gode folk, for der blev bare knæbet et øje i, når man så og fornemmede det helt specielle miljø. Fru Dehli tog hvert år ind til Daells Varehus for at købe små gaver til såvel børne- som til mødrejulefesten. Der kom et juletræ, helt op til loftet, fra Orupgaard.

Der blev vist film, som fru Dehli havde optaget i løbet af året. I øvrigt blev alle de traditionelle begivenheder i løbet af året, fejret med fuld musik. Jo, fru Dehli forstod at trylle ...

Verdens sjoveste fest!

Det var, hvad en lille pige engang betroede Birte Højgaard, da alle børnene fra børnehaven og vuggestue var inviteret med til den børnehøstfest, som Birte Højgaard afholdt hvert andet år, efter høstfesterne, der også blev afholdt hvert andet år på Orupgaard for de ansatte. Godsets børn fyldte også godt, så der blev virkelig festet med forskellige lege på gården, hvorefter børnene blev beværtet. Der var pyntet med kornneg, flag og balloner samt tudehorn, der kunne konkurrere med glade barnestemmer. Der blev vist film af en bank fra Nykøbing F., ridning på ponyer fra Zoologisk Have. Og naturligvis stod menuen på pølser og sodavand, is og kakao.

Dugene var af papir, og der lå farvekridt, således at der kunne laves den fineste tegning, som derefter blev præmieret. - Hvad der var vigtigt: Børnene havde af fru Dehli lært, at det ikke var sjov og ballade alt sammen, de havde nemlig alle lært at sige: Tak og Undskyld.

I 1953 fik Annie Dehli tilbudt jobbet som leder. Hun kom fra Frøbels Børnehaveseminarium sammen med sin datter på 11 år. Fru Dehli mente, at et par år på landet ville være godt for hendes uddannelse - men blev altså, heldigvis, i mere end 30 år.

Fru Dehli blev valgt ind i Idestrup sogneråd i 1966, og fra 1970 til 1982, var hun med i Sydfalster byråd. Fru Dehli var 6 gange med i radioens "Hvornår var det nu det var", og vandt så mange penge, at hun kunne købe et filmapparat, til optagelse af børnenes færdene hele året rundt. Der blev således hvert år til mødrejulefesten vist film, til stor glæde for alle.

I 1986 gik Annie Dehli på pension fra staten, og flyttede ind i sit dejlige nybyggede hus i nærheden. Orupgaard Børnehaven og Vuggestue var en selvejende institution. Men en institution var fru Dehli i sig selv. Børnene havde svært ved at slippe denne helt særpregede leder, der fuldt og helt lagde sit hjerte i børnenes hænder. Da børnehaven blev oprettet var det efter de nyeste principper, men tiden løb fra den. Der blev ansat ny leder, med moderne principper, der vel sprængte de gamle rammer. Institutionen, der i begyndelsen lejede sig ind hos Orupgaard Gods, overtog huset i 1970, hvorefter det jo var kommunens ejendom.

Som nævnt blev alle helligdage holdt med stor festivitas, lige fra advent, hvor kransen

blev tændt, og der læstes fra Astrid Lindgreens "Jul i stalden". Børnene lavede julegaver til forældrene. Til fastelavn lavede de ris og slog katten af tønden. Til påske lavede man æg o.s.v.

Også 25 års og 35 års jubilæerne blev fejret med stor aktivitet og invitationer til forældre. En stor rolle havde købmand Madsen i Sdr. Vedby, hvor det meste kunne erhverves.

Idestrup, senere Sydfalster kommune var efterhånden meget rundhåndet med hensyn til at betale for reparationer. Kommunen var i høj grad repræsenteret ved sognerådsformand og senere borgmester Otto Jensen. Han deltog, foruden i bestyrelsen, altid ved sammenkomsterne, ligesom den stedlige præst viste interesse.

Afskeden

Den første søndag efter afskeden med børnehaven legede Annie Dehli "Tornerose". Det blev en dejlig dag, hvor bestyrelse, personale, børn og forældre mødte op på privatadressen. Børnene havde flag og blomster i hænderne, og medbragte hver en hækplante.

Da fru Dehli for over 30 år tidligere kom fra København var det hendes agt kun at blive i Orupgaard Børnehaven og Vuggestue i et par år, men hun tabte sit hjerte til "roebørnene" og til egnen - og blev. Annie Dehli var på Sydfalster en personlighed, som havde sine egne meninger om tingene. Hun drømte ikke om, da hun kom for en "kort bemærkning", at skulle opleve at gå på pension fra en institution, som fik en stor plads i hele hendes tilværelse. Hendes lige ser man vist ikke længere!

Mange gode mennesker kunne nævnes i forbindelse med Orupgaard Børnehaven og Vuggestue. For det første naturligvis ingeniør Knud Højgaard der, foruden at få idéen, i samråd med sin søn, godsejer Erik Højgaard, med stor kyndighed planlagde slagets gang med kontakt til relevante instanser og personer. Han finansierede alt vedrørende arkitekt Albert Peter-

sens tegning af indretning, inventar og den store have. Han havde i 1938-1939 erhvervet

Orupgaard, Brændte Ege samt skovene Christianssæde og Pederstrup på Lolland. Endvidere oprettede han Danmarks Akvarium kvit og frit, som en gave til den danske befolkning i 1939. - Erik Højgaard, der overtog forpligtelserne til børnehaven efter sin far, de stedlige sognepræster, stiftamtmand Greve Fr. Reventlow, overforvalter H. L. Ringsing, Orupgaard samt ikke mindst forældrevalgte. Én skal nævnes, Johanne Rasmussen, der var med i bestyrelsen fra begyndelsen, altså fra før det blev lovpligtigt med forældrevalgte. Nævnes skal også de mange gode ansatte i børnehaven og vuggestuen, Lis Jensen, der sørgede for rengøringen f.eks. - Men mest markant var vist borgmester Otto Jensen, for han var foruden at forvalte sin metier på rådhuset, utroligt aktiv i institutionen hver gang, der var brug for hjælp, lige fra at figurere som auktionarius ved jubilæerne til at række en hjælpende hånd på vegne af kommunen! Men på trods af alle gode hjælpende hænder og gode intentioner, måtte Orupgaard Børnehaven og Vuggestue altså ophøre den 1. januar 1989. Men den står måske i folks bevidsthed som lidt af et eventyr, hvor 500 til 1000 børn har haft deres gang. - Alt i tilværelsen er jo delt op i epoker.

Forhenværende borgmester i Sydfalster, Otto Jensen, til iskagefest på Orupgaard Børnehaven og Vuggestue i 1985.

Fra en børnehøstfest på Orupgaard i 1966. Måske er der nogen der kan finde sig selv på fotoet!

